

Eläketurva- keskus

Tiedonantoja

No 1 1964

SISÄLLYS

	Sivu
TEL:n määräaika päättyy	1
Eläketurvan yleinen kehityssuunta	3
Työeläkejärjestelmä voimaan Tanskassa	6
LEL-eläkkeistä	9
Eläkelautakunnan toiminnasta	11
Eläketurvakeskuksen luottovakuutus	12
Luottovakuutusten hoitamista varten tarvittavat tiedot	14
Eläkealoitteet	15
Konkurssipesien osingonjaosta	16
Mielipidetutkimuksen edistyminen	19
Työeläkekassojen sijoitustoiminta	21
Muualla tutkittua	22
ETK:n horisontista	25
Uusia yleiskirjeitä	26
Uusi opaskirjanen	27
Kortfattade sammandrag ur artiklarna	29

TEL:N MÄÄRÄAIKA PÄÄTTYY

Työntekijäin eläkelaki säädettiin aikanaan niin suuren yksimielisyyden siivittämällä kiireellä, että lain voimaantulon käytännöllinen valmistelu-aika jäi hyvin paljon lyhyemmäksi kuin asiantuntijain mielestä olisi ollut suotavaa. Suuren järjestelmän uudenlainen koneisto oli rakennettava melkein tyhjästä yhden vuoden kuluessa. Ja työnantajille, jotka vapaaehtoisesti ottivat kustantaakseen tämän sosiaalisen edistysaskeleen, uusi laki merkitsi lisääntyvien taloudellisten velvoitteiden ohella myös jatkuvia uusia tehtäviä ja alkuvaiheen toimenpiteitä. Kahden vuoden kuluessa entiset eläkejärjestelmät oli mukautettava uuden lain vaatimusten mukaisiksi, monet taloudelliset tekijät oli punnittava uudelleen ja jokaisen työnantajan oli ratkaistava työntekijänsä eläketurvan järjestämistapa niiden kolmen vaihtoehdon välillä, jotka uusi laki asetti käytettäviksi. Kaikkien näiden järjestelyjen on oltava valmiina tulevan kesäkuun viimeisenä päivänä. Työntekijöille määräpäivällä ei ole suurta merkitystä, koska heidän oikeutensa ja etunsa kytkeytyvät aikaisempaan ajankohtaan, eikä työnantaja voi siihen liittyvistä velvollisuuksistansa vapautua. TEL-määräajan päättymispäivä on tärkeä nimenomaan työnantajien ja eläkelaitosten kannalta.

Niille työnantajille, jotka olivat jo aikaisemmin vapaaehtoisesti järjestäneet työntekijänsä eläketurvan, TEL:n velvoitteet luonnollisesti olivat tutummat kuin sellaisille, joille kaikki on uutta ja outoa, mutta entisen eläkejärjestelmän sopeuttaminen uuteen muotoon on monissa tapauksissa vaatinut paljon harkintaa ja laskelmia. Toiset ovat jonkin verran hyötäneet järjestelyajan mittaan saaduista kokemuksista, ja ensimmäisten joukossa päätöksensä tehneet ovat kehityksen mukana joutuneet näkemään kaksinkertais-takin vaivaa, koska viime vuoden lopulla tapahtunut lain muutos pakotti

muuttamaan jo valmiitakin toimenpiteitä. Kaikesta huolimatta oli viime vuodenvaihteeseen mennessä n. 90 % tämän lain piiriin tulevista työntekijöistä jo saatu TEL:n edellyttämän eläketurvan piiriin.

Huhtikuun 1. päivänä alkavan neljännesvuoden kuluessa tulee TEL-järjestelmän alaisuuteen vielä arviolta 60 000 työntekijää. Uusien työnantajien lukumäärä sen sijaan voi olla suurempi kuin minkään muun kolmen kuukauden mittaisen ajanjakson aikana, sillä valtaosa "odottelijoista" saattaa osoittautua pientyönantajiksi, joille asia luonnollisista syistä on yleensä ottaen oudompi kuin muille. Poikkeuksiakin on molempiin suuntiin. Eräillä suurtyönantajilla esim. on ollut vaikeuksia entisen eläkejärjestelyn muuttamisessa mm. siksi, että aikaisemmin annettujen eläke-etujen säilyttäminen osittain kytkeytyi vasta viime vuoden lopulla valmistuneeseen lisäetujärjestelmään. Mitä jäljellä olevien eläkejärjestelyjen muotoon tulee, antanee pientyönantajien suuri joukko aiheutta odottaa suurimman osan niistä tapahtuvan vakuutusyhtiöiden kautta.

Määräajan päättymisen johdosta on jo ehditty tiedustella, mitä tarkkaan sanoen tarkoitetaan eläkejärjestelyn toteuttamisella kesäkuun loppuun mennessä. On kysytty, riittääkö ehkä yrityksen hallintoelimen päätös vai pitääkö vakuutussopimuksen olla silloin solmittu vai vaaditaanko ehkä, että työntekijäluettelotkin ovat tuolloin jo eläkelaitoksessa. Asiantuntijain tulkinnat ovat kuuluneet, että vakuutussopimuksen pitää silloin olla allekirjoitettu tai oman eläkelaitoksen perustamisen olla Eläketurvakeskuksessa rekisteröimisasteella. Viimeisen vuosineljänneksen tärkein tehtävä on kaikkien "nukkuvien" herättäminen. Jos myöhästyneitä on paljon ja heille koituu siitä ikävyyksiä, ei tällainen tulos ole suinkaan omiaan lisäämään myönteistä mielisyyttä järjestelmää kohtaan, vaikka syy ei siinä olekaan. Työeläkejärjestelmän kaikkien osapuolten edun mukaista on auttaa asian tunnetuksi tekemisessä ja lain määräysten toteuttamisessa. Suurin työ toimeenpanovaiheesta on jo takanapäin, joten mainittu viime hetken herätystehtävä voi jäädä vaille tarpeellista tehoa, ellei siihen yhteisen edun nimessä kaikilla tahoilla kiinnitetä riittävästi huomiota.

ELÄKETURVAN YLEINEN KEHITYSSUUNTA

Ote esitelmästä, jonka Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja Tauno Jylhä piti Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton vuosikokouksessa 21.2.1964.

Vaikka sosiaaliturvan organisaatio on erilainen eri maissa, voidaan löytää melko selviä yleisiä kehityslinjoja - tekisi mieli sanoa muotivirtauksia - itse eläkejärjestelmille. Kun työeläkejärjestelmän aikaansaaminen Suomessa on eräällä taholla tahdottu leimata taka-askeleeksi ja epäoikeudenmukaisuudeksi ja on katsottu sen sisältävän niin suuria vääryyksiä, että salamakorjaus on välttämätön, lienee syytä hiukan selvittää näitä sosiaaliturvan kehityksen yleisiä linjoja.

Sosiaaliturvajärjestelmät voidaan jakaa kahteen ryhmään sen mukaan, onko maassa olemassa yhtenäinen perusjärjestelmä, joka peittää koko väestön tai ainakin valtaosan tästä väestöstä, tai toisena vaihtoehtona, että maassa on olemassa useampia rinnakkaisjärjestelmiä, jotka kukin peittävät vain osan väestöä. Jälkimmäinen ryhmä on lukumääräisesti paljon suurempi, mutta kun siihen kuuluu maita, joiden sosiaaliturvajärjestelmä on hyvin kehittymätön, on seuraavassa tarkastelussa rajoitettu vain 11 Euroopan maahan, jotka kuuluvat tähän jälkimmäiseen ryhmään: Hollanti, Belgia, Kreikka, Luxemburg, Länsi-Saksa, Ranska, Itävalta, Neuvostoliitto, Puola, Italia ja Tsekkoslovakia. Näissä oli - kahta viimeksi mainittua lukuunottamatta - vuonna 1950 olemassa eläkejärjestelmiä vain palkansaajille. Italiassa ja Tsekkoslovakiassa oli myös rinnakkaisjärjestelmät maanviljelijöitä varten. Vuoteen 1957 siirryttäessä oli Hollanti siirtynyt yhtenäisjärjestelmämaiden joukkoon. Italian ja Tsekkoslovakian ryhmään, siis niiden maiden joukkoon, joissa oli eri järjestelmät palkansaajille ja maanviljelijöille, olivat siirtyneet kaikki muut edellä mainituista maista paitsi Itävalta, Neuvostoliitto ja Puola. Siirryttäessä vuoteen 1964 nämäkin kolme maata olivat liittyneet muihin maihin, joten tässä ryhmässä ei enää ollut yhtään sellaista edustajaa, jossa olisi vain palkansaajia koskeva eläkejär-

jestelmä.

Toisen pienemmän ryhmän, jossa on olemassa yhtenäinen perusjärjestelmä koko väestöä varten, muodostivat 1950 seuraavat maat: Uusi-Seelanti, Kanada, Tanska, Ruotsi, Norja, Englanti, Suomi, U.S. A. ja Sveitsi. Näistä oli 6:lla ensin mainitulla tasaeläkejärjestelmä, sen sijaan Suomella, U.S. A:lla ja Sveitsillä oli ansiotason mukaan porrastettu eläkejärjestelmä. Vuonna 1957 on edellä mainitun 6 maan ryhmä kasvanut 8:ksi, sillä Hollanti ja Suomi ovat siirtyneet tasaeläkejärjestelmään.

Vuoden 1957 jälkeen tapahtui kehitys takaisin porrastettuihin eläkejärjestelmiin. Muodostui uusi ryhmä, jossa kaikilla oli yleinentasaeläke, mutta sen lisäksi palkansaajilla ja eräissä tapauksissa myöskin muilla väestön osilla oli ansiotason mukaan porrastettu eläke, joka tuli tämän yleisen tasaeläkkeen lisäksi. Edellä mainituista maista vain Kanada ja Uusi-Seelanti ovat pysyneet tasaeläkejärjestelmässä, sen sijaan Tanska, Ruotsi, Norja, Hollanti, Englanti ja Suomi ovat siirtyneet tai juuri siirtymässä uuteen järjestelmään, jossa tasaeläkejärjestelmän päällä on kattoeläkejärjestelmä. Sveitsi ja Yhdysvallat jatkoivat edelleen koko kansaa käsittävää ansiotason mukaan porrastetun eläkejärjestelmänsä kehittämistä.

Edellä esitetystä, tosin hyvin kaavamaisesta vertailusta näkyy selvästi, että Suomessa tapahtunut kehitys, jossa palkansaajille on muodostettu ansiotason mukaan porrastettu kattoeläkejärjestelmä, ei suinkaan ole mikään sattumanvarainen taka-askeleen tapainen lipsahdus, vaan seuraa aivan johdonmukaisesti maailmassa vallitsevaa kehityssuuntaa. Jonkinlaisena taka-askeleena on ehkä pidettävä sitä, että samanaikaisesti, jolloin kehitys joi kävi porrastettuihin eläkejärjestelmiin päin, Suomi siirtyi tasaeläkejärjestelmään. Huomautan vielä lopuksi, että edellä oleva ei suinkaan tarkoita sitä, että meidän nykyinen eläkejärjestelmämme olisi jonkinlaisessa ihanne-tilassa. Sitä on kyllä kehitettävä edelleen ja yritettävä saada ansiotason mukaan porrastettu eläkejärjestelmä laajenemaan piiriltään niin suureksi kuin mahdollista.

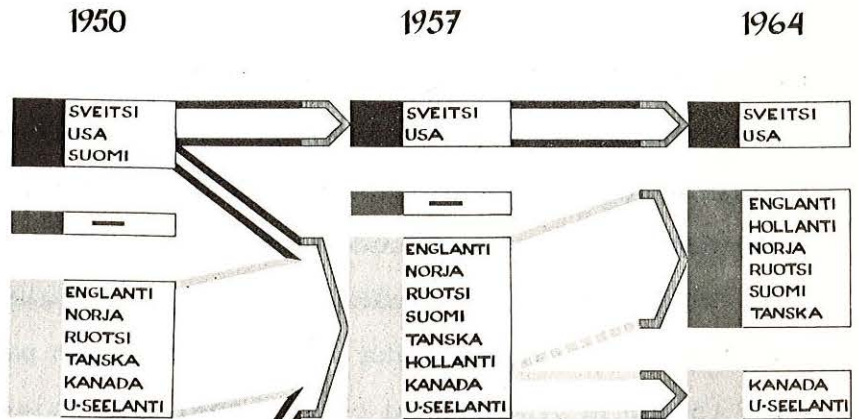
ERÄIDEN ELÄKEJÄRJESTELMIEN KEHITYS 1950-1964

1. YHTENÄINEN PERUSJÄRJESTELMÄ:

1a. VAKUUTUSMAKSUISTA RIIPPUVA ELÄKE KAIKILLA

1b. TASAELÄKE KAIKILLA, LISÄJÄRJESTELMÄ (AINAKIN) PALKANSAAJILLA

1c. VAIN TASAELÄKE KAIKILLA

2. USEAMPIA RINNAKKAISJÄRJESTELMIÄ:

2a. MYÖS MAANVILJELIJÖILLÄ OMA ELÄKEJÄRJESTELMÄNSÄ

2b. ELÄKEJÄRJESTELMÄT YLEENSÄ VAIN PALKANSAAJILLA

TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄ VOIMAAN TANSKASSA

Tanskassa ovat kansankäräjät 7.3.64 hyväksyneet hallituksen esityksen työmarkkinoiden lisäeläkelainsäädännön (Lov om arbejdsmarkedets tillaegspension). Lain pohjana on 28. 11. 63 ilmestynyt komiteanmietintö, ja sen tarkoituksena on taata palkansaajille kansaneläkkeen lisäksi toinen vanhuuseläke eli ns. lisäeläke.

Uuden lain piiriin kuuluvat periaatteessa kaikki 18 vuotta täyttäneet palkansaajat, jotka ovat syntyneet 1. 3. 1898 tai sen jälkeen, lukuunottamatta valtion ja kuntien virkamiehiä sekä muita sellaisia ryhmiä, joilla on virkamieseläkkeitä vastaavat eläke-edut. Hakemuksen perusteella voidaan järjestelmän ulkopuolelle kuitenkin jättää muitakin sellaisia palkansaajaryhmiä, joille on jo ennen uuden lain voimaantuloa järjestetty vähintään yhtä hyvä eläketurva kuin tämän lain tarjoama. Palkansaajaksi ei yleensä katsota henkilöä, jonka työaika saman työnantajan palveluksessa on vähemmän kuin 15 tuntia viikossa tai - kuukausipalkkalaisella - vähemmän kuin 65 tuntia kuukaudessa. Eräiden ammattien kohdalla voidaan tästä säännöstä kuitenkin poiketa. Itsenäisiä yrittäjiä laki ei koske. Kuitenkin voi palkansaaja, joka on kuulunut järjestelmän piiriin vähintään 3 vuotta mutta myöhemmin ryhtyy itsenäiseksi yrittäjäksi, vapaaehtoisesti jatkaa vakuutustaan järjestelmän piirissä. On arvioitu, että laki voimaan tullessaan koskee yhteensä noin 1,1 milj. palkansaajaa.

Lain mukaan maksetaan lisäeläkkeenä vanhuuseläkettä 67 vuotta täyttäneelle vakuutetulle ja leskeneläkettä 62 vuotta täyttäneelle vakuutetun tai eläkkeensaajan leskelle, mutta ei sen sijaan mitään työkyvyttömyys- tai orvoneläkkeitä. Eläkkeen määrää ei ole - kuten ei myöskään vakuutusmaksua - kytketty palkan suuruuteen, vaan eläke määräytyy yksinomaan sen mukaan, kuinka pitkän ajan asianomainen on kuulunut järjestelmän piiriin.

Täyden vanhuuseläkkeen määrä on 2.400 kruunua vuodessa ja sen saamiseksi vaaditaan järjestelmän normaalikautena 40 vuoden vakuutusaika. Jos vakuutusaikaa puuttuu, pienennetään eläkettä suhteessa puuttuvaan aikaan.

Lyhyempi kuin 5 vuoden vakuutusaika ei normaalikautena oikeuta eläkkeeseen, vaan asianomaiselle palautetaan tällöin hänen itsensä ja työnantajan maksamat vakuutusmaksut korkoineen. Näitä säännöksiä on järjestelmän alkuaikana erittäin voimakkaasti lievennetty vanhojen ikäluokkien hyväksi. Niinpä kaikkien niiden kohdalla, jotka tulevat järjestelmän piiriin vuoden kuluessa sen voimaantulosta, riittää täyteen eläkkeeseen 27 vuoden vakuutusaika. Lisäksi on puuttuvien vakuutusvuosien eläkettä pienentävää vaikutusta tämän ryhmän kohdalla lievennetty niin paljon, että esim. vanhin vakuutukseen otettava ikäluokka, joka ehtii maksaa vain yhden vuoden vakuutusmaksut, saa kuitenkin 25 % täydestä eläkkeestä. Vakuutusvuodeksi katsotaan jokainen vuosi, jolloin täyttä vakuutusmaksua on suoritettu vähintään 44 viikolta tai 11 kuukaudelta. 60 vuotta täyttäneille vakuutetuille riittää kuitenkin 36 viikkoa tai 9 kuukautta. Ne viikot tai kuukaudet, joilta on suoritettu puolta vakuutusmaksua, otetaan huomioon puolikkaina. Vakuutettu, joka lykkää eläkkeelle siirtymistään yli 67 vuoden, saa eläkkeeseen 5 %:n korotuksen kutakin lykättyä 1/2 vuotta kohti 70 ikävuoteensa saakka.

Leskeneläkkeen määrä on puolet siitä vanhuuseläkkeestä, jota vainaja sai tai johon hän ennen kuolemantapausta maksamiensa vakuutusmaksujen perusteella olisi ollut oikeutettu. Jos leskellä on myös oma tämän lain mukainen vanhuuseläke, hän saa näistä kahdesta eläkkeestä suuremman.

Vakuutusmaksun suuruus riippuu viikottaisen tai kuukausittaisen työajan pituudesta, mutta ei palkan suuruudesta. Sen suorittavat työntekijä ja työnantaja yhdessä siten, että työntekijän palkasta pidätetään 1/3 vakuutusmaksusta työnantajan maksaessa 2/3. Vähintään 30 tuntia viikossa työskentelevä viikkopalkkalainen suorittaa täyden vakuutusmaksun, joka on 5,4 kruunua viikossa (työntekijän oma osuus 1,8 kr. ja työnantajan osuus 3,6 kr.). 15 - 29 tuntia viikossa työskentelevän maksu on puolet em. määrästä. Kuukausipalkkalaisen täysi vakuutusmaksu - työaika vähintään 130 tuntia - on 21,6 kr. Puolta maksua maksavat 65 - 129 tuntia kuukaudessa työskentelevät.

Eläkkeisiin ja vakuutusmaksuihin ei määrätä sovellettavaksi automaattista indeksisidonnaisuutta, vaan niiden myöhemmät korotukset on jätetty järjes-

telmän hallintoelinten harkintaan.

Järjestelmän hallintoa varten perustetaan oma keskuselin, jota johtavat edustajisto, hallitus ja toimitusjohtaja. Edustajistoon kuuluu 30 jäsentä ja puheenjohtaja. Jäsenistä 15 edustaa työntekijä- ja 15 työnantajapuolta. Edustajisto nimittää itse puheenjohtajansa, joka ei saa olla kummankaan työmarkkinaosapuolen edustaja. Sama henkilö toimii puheenjohtajana myös hallituksessa, johon hänen lisäksi kuuluu 8 jäsentä, näistä 4 työntekijä- ja 4 työnantajajärjestöjen edustajia. Hallitus nimittää toimitusjohtajan.

Keskuselin hoitaa järjestelmää keskitetysti ilman omaa kenttäverkostoa. Työnantajat tilittävät vakuutusmaksut suoraan keskuselimelle, ja se myös maksaa eläkkeet. Eläkehakemusten vastaanotto ja muu mahdollisesti tarvittava kenttätyö hoidetaan kuntien viranomaisten välityksellä.

Järjestelmän rahoitus tapahtuu yhdistetyn jaotus- ja rahastointijärjestelmän pohjalla. Tätä ratkaisua on perusteltu sillä, että jaotusjärjestelmän osittainen käyttö antaa mahdollisuuden myöntää alkuaikana vanhoille työntekijöille huomattavasti suurempia eläkkeitä kuin heidän vakuutusmaksunsa edellyttäisivät, kun taas rahastointi tekee mahdolliseksi järjestelmän myöhempinäkin vuosina, eläkkeensaajien määrän kasvaessa, myöntää kunnollisia eläkkeitä ilman että vakuutusmaksut nousisivat kohtuuttoman suuriksi. Rahaston on arvioitu kasvavan 5 ensimmäisen vuoden kuluessa noin 1,5 milj. kruunuun ja olevan 20 vuoden kuluttua n. 7,2 milj. kruunua. Rahastoa hoitaa keskuselimen hallitus.

Jäsenyyttä, vakuutusmaksuja ja eläkeoikeutta koskevien muutoksenhakuasioiden käsittelyä varten perustetaan erityinen 5-jäseninen muutoksenhakuelin, jonka jäsenet työministeriö nimittää. Järjestelmän vakuutusteknillisen tilan valvonta on annettu vakuutusneuvostolle.

Laki tulee voimaan vakuutusmaksujen osalta 1.4.64 ja eläkkeiden osalta 1.4.65.

LEL-ELÄKKEISTÄ

Oheisiin tilastoihin on kerätty eräitä tietoja LEL-työeläkekassojen vuoden 1963 aikana käsittelemistä työeläkeasioista. Ikä- ja tautiryhmittelytilasto on laadittu eläkeasioiden lääketieteellisen selvittelyn yhteydessä, joten tämä tilasto ei ole täysin yhtenäinen suoritettavia eläkkeitä koskevan tilaston kanssa.

Erityistä huomiota on tautijakautumassa herättänyt tuberkuloosin suuri osuus työkyvyttömyyden aiheuttajana. Toisaalta on hermoston sairauksien lukumäärä vähäinen verrattuna sosiaalivakuutuksen alalla esiintyvien muiden korvauslajien piirissä saatuihin lukuihin.

Taulukko 1Voimassa olevien LEL-eläkkeidenyhteismäärä mk/kk 31.12.1963

	<u>Miehet</u>	<u>kpl</u>	<u>Naiset</u>	<u>kpl</u>	<u>Yhteensä</u>	<u>kpl</u>
Vanhuuseläke	715,14	68	32,77	4	747,91	72
Työkyvyttömyyseläke	56.029,75	751	1.259,04	30	57.288,79	781
	56.744,89	819	1.291,81	34	58.036,70	853
	=====		=====		=====	=====

Taulukko 2

Työeläkekassojen 1.1. - 31.12.1963 aikana käsitellyt työkyvyttömyyseläkehakemukset ikä- ja tautiryhmittäin

	- 20		21-30		31-40		41-50		51-60		61-65		+ ja - yht. luku	%	
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-			
Tuberkuloosi	4	4	45	14	80	30	88	38	80	43	20	7	317 136	453	35,12
Muut tartuntataudit			1				3	2	2	2			6 4	10	0,78
Kasvaimet (joista kurkunpää- ja keuhkosyövät)			1		5	2	23	1	46	4	17	1	92 8	100	7,75
			(1)				(6)	(1)	(31)	(2)	(8)		(46) (3)	(49)	(3,80)
Mielisairaudet		2	5	6		2		2	3	5	3	1	11 18	29	2,25
Hermoston ja aistimien taudit			1	1	5	5	6	4	31	5	13	5	56 20	76	5,89
Verenkiertoelinten taudit					12	2	50	17	122	44	41	25	225 88	313	24,26
Hengityselinten taudit			1		1	3	8	5	48	25	17	7	75 40	115	8,91
Tuki- ja liikuntaelinten taudit				1	5	1	12	12	29	9	9	8	55 31	86	6,67
Tapaturmat			2	1	3	1	1	3	8	3	3		17 8	25	1,94
Muut taudit			3	4	6	12	8	9	12	15	10	4	39 44	83	6,43
Yht.	4	6	59	27	117	58	199	93	381	155	133	58	893 397	1 290	100,00
	10		86		175		292		536		191				

Merkinnät:

+ = ,myönnetty eläkkeen ennakko

- = hylätty eläkehakemus

ELÄKELAUTAKUNNAN TOIMINNASTA

Eläkelautakunnalle on saapunut kuluvan vuoden helmikuun loppuun mennessä 290 valitusasiaa. Näitä on lautakunnassa vireillä 112.

Eläkelautakunta on eräässä työkyvyttömyyseläkettä koskevassa asiassa ottanut sen kannan, että eläke voitiin myöntää, vaikka hakija oli saanut kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä jo tammikuun 1 päivästä 1961 alkaen. Eläkelaitos oli katsonut hakijan tulleen työkyvyttömäksi ennen työntekijäin eläkelain voimaantuloa. Eläkelautakunnan päätös, joka annettiin äänestyksen jälkeen, perustui siihen, että valittaja oli tehnyt sairaudesta huolimatta entistä työtään syyskuusta 1961 toukokuuhun 1963. Kansaneläkelaitos ei ollut lakkauttanut työkyvyttömyyseläkettä, koska työntekijä oli siksi sairas, ettei häneltä kohtuudella voitu edellyttää työntekoa. Eläkelautakunta määräsi TEL:n mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen maksettavaksi kesäkuun 1 päivästä 1963 lukien.

Voidaan kuitenkin todeta, että tässä tapauksessa lopullisen työkyvyttömyyden toukokuussa 1963 aiheutti lääketieteellisesti sama sairaus, joka aiheutti työkyvyttömyyttä jo ennen TEL:n voimaantuloa. Soveltamalla niin sanottuun sosiaaliseen työkyvyttömyyskäsitteeseen liittyvää periaatetta, jonka mukaan huomiota kiinnitetään paitsi lääketieteellisiin seikkoihin myös kaikkiin muihin tapauksesta ilmeneviin asianhaaroihin, voitiin päätyä valittajalle edulliseen lopputulokseen. Tällöin on tärkeätä oliko valittajan työkyky palautunut vaikka osittainkin ja kuinka kauan valittaja oli sairaudesta huolimatta työskennellyt ennen lopullisen työkyvyttömyyden alkamista. Kuitenkin on todettava, että sairauden kestäessä tapahtuneen työskentelyn on oltava täysipainoista siinä mielessä, että työntekijän voidaan katsoa työllään kyenneen elättämään itsensä.

Yleensä noudatetaan periaatetta, jonka mukaan jos sairaus uudelleen aiheuttaa työkyvyttömyyden sen jälkeen, kun työntekijä on ollut kahden vuoden

ajan kykenevä tekemään työtä tämän sairauden estämättä, se katsotaan työkyvyttömyyden uudelleen alkaessa eri sairaudeksi, vaikka sitä lääketieteellisesti olisikin pidettävä saman sairauden jatkona. Tämä periaate on saanut myös lainsäätäjän hyväksymisen sairausvakuutuslain 20 §:n 2 momentissa. Eläkelautakunta ei ole kuitenkaan kovin tarkkaan pitäytynyt mainittuun kahden vuoden määräaikaan, vaan työkyvyttömyyden uudelleen alkaessa on katsonut kysymyksessä olevan eri sairauden, vaikkei työnteko ollutkaan jatkunut vielä kahta vuotta.

ELÄKETURVAKESKUKSEN LUOTTOVAKUUTUS

Seuraavassa taulukossa annetaan tietoja Eläketurvakeskuksen luottovakuutustoiminnasta. Taulukon lukujen lisäksi mainittakoon, että vuoden aikana sijoitusluottovakuutuksista perityt vakuutusmaksut olivat keskimäärin 0,60 % näiden vakuutusten vakuutuskannasta. Suurin osa sijoitusluottovakuutuksista eli 81 % vakuutuskannasta on myönnetty ilman vastavakuutta.

Eläkesäätiöistä ainoastaan pienellä osalla on vastuuvajaus, joka vastaa noin 10 %:a eläkesäätiöiden koko eläkevastuusta. Vastuuvajauksen luottovakuutuksista on vain 25 % otettu vastavakuutta luovuttamatta.

Sijoitusluottovakuutusten ja vastuuvajauksen luottovakuutusten yhteenlaskettu vakuutuskanta on n. 82 mmk. Kun tähän lisätään se luottovakuutuskanta, arviolta n. 90 mmk, joka johtuu vakuutusyhtiöiden ja eläkekassojen ns. taannehtivasta eläkevastuusta sekä luottovakuutuksen vastuu saamatta jäävistä eläkevakuutusmaksuista, joka vastaa n. 181 mmk:n vakuutuskantaa, voidaan Eläketurvakeskuksen luottovakuutuskanta arvioida kaikkiaan n. 350 mmk:ksi.

Vuoden 1963 lopussa tapahtunut työntekijäin eläkelain muutos ja siihen liit-

tynyt maksuperusteiden muuttaminen taannehtivan eläkevastuun luottovakuutuksessa aiheuttavat kuluvana vuonna n. 38 % supistumisen tästä vakuutusmuodosta saatavassa vakuutusmaksutulossa. Tähän asti perittyihin vakuutusmaksuihin perustuvat korvaukset ovat vielä selvittämättä, mutta tulevat ne suoritettaviksi kuluvan vuoden loppupuolella. Tehtyjen arviointien mukaan luottovakuutusvarat tähän riittävät.

Luottovakuutuksen koko vakuutusmaksutulo vuonna 1963 oli 2.462.000 markkaa ja vuoden päättyessä olivat luottovakuutusvarat 2,8 milj. markkaa. Varat on sijoitettu siinä määrin kuin se riittävän maksuvalmiuden huomioonottaen on ollut mahdollista, tuotantoelämän käyttöön.

	Luottovakuutusten luku	Luottovakuutuskanta		Luottovakuutusmaksutulo 1/1 - 31/12 1963 mk
		mk	% eläketurvaa varten suoritetuista maksuista	
Takaisinlainaus				
Vakuutusyhtiöt	847	39.819.000	23,5	
Eläkekassat	2	8.944.000	48,1	
Eläkesäätiöt	53	20.070.000	63,8	
Yhteensä	902	68.833.000	31,3	308.500
Sijoituslainat				
Vakuutusyhtiöt	102	7.485.000	3,7	
Työeläkekassat	11	2.305.000	3,5	
Eläkekassat	-	-	-	
Eläkesäätiöt	1	11.000	3,2	
Yhteensä	114	9.801.000	2,9	161.500
Kaikki sijoitusluottovakuutukset	1.016	78.634.000	24,0	470.000
Vastuuvajaus eläkesäätiöissä	57	3.456.000		16.500

LUOTTOVAKUUTUSTEN HOITAMISTA VARTEN TARVITTAVAT TIEDOT

Luottovakuutuksen vakuutuskausi päättyy viisi kuukautta vakuutusnottajan tilikauden päättymisestä. Vakuutusehtojen mukaan on uuden vakuutuskauden vakuutusmaksun laskemista varten tarvittavat tiedot ja asiakirjat toimitettava Eläketurvakeskukselle neljän kuukauden kuluessa vakuutusnottajan tilikauden päättymisestä lukien. Asia koskee sekä lainanottajina olevia työnantajia että eläkesäätiöitä ja eläkekassoja.

Kun tilikautena yleensä on kalenterivuosi, useimpien vakuutusnottajien on lähetettävä tarvittavat tiedot ennen huhtikuun loppua. Tietojen viivästymisestä aiheutuu tarpeetonta kirjeenvaihtoa, minkä lisäksi vakuutusmaksu joudutaan ehkä määräämään arvionvaraisesti.

Uuden vakuutusmaksun määräämistä varten tarvittavat asiakirjat on lueteltu vakuutusehdoissa sekä eläkesäätiöiden ja eläkekassojen osalta myös Eläketurvakeskuksen yleiskirjeessä n:o 13/63. Silloin kun kysymyksessä on vain lainan sijoitusluottovakuutus, tarvitaan jäljennökset lainanottajan tilinpäätösasiakirjoista ja tilintarkastajain lausunnosta sekä viimeksi toimitetun verotuksen perusteella lähetetyn lopullisen verolipun kantaosasta. Jos lainanottaja (työnantaja) ei ole verovelvollinen, on toimitettava jäljennös viimeksi jätetystä veroilmoituksesta ja mainitusta verolipun kantaosasta. - Lisäksi tarvitaan pöytäkirjanote yhtiökokouksen tai sitä vastaavan tilinpäätöstä, vastuuvapautta ja voiton käyttämistä koskevista päätöksistä. Tämä voidaan kuitenkin toimittaa muita tietoja myöhemminkin, sitten kun mainittu kokous on pidetty.

Edelleen tarvitsee Eläketurvakeskus eläkelaitoksen ilmoituksen uudesta lainamäärästä. Jos tällaista ilmoitusta ei ole saatu, edellytetään lainamäärän pysyvän entisellään.

Luottovakuutusten joustavaa hoitoa silmällä pitäen Eläketurvakeskus toivoo

eläkelaitosten myötävaikutusta, jotta uuden vakuutusmaksun määräämistä varten tarvittavat tiedot ja asiakirjat tulisivat toimitetuiksi Eläketurvakeskukselle vakuutusehtojen määräämässä ajassa.

ELÄKEALOITTEET

Eduskunnalle jätettyjen aloitteiden joukossa oli tällä kertaa useita eläkealoitteita. Helmikuun 28 päivän istunnossa esiteltiin mm. seuraavat eläkealoitteet, jotka mainitaan käsittelyjärjestyksen mukaisin numeroin:

Lakialoitteet:

N:o 130 ed. Partasen (ml.) ym. aloite n:o 130 yleiseksi eläkeläiksi, n:o 131 ed. Kantolan (SKDL) ym. aloite n:o 131 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta, n:o 132 ed. Kantolan (SKDL) ym. aloite n:o 132 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta, n:o 133 ed. L. Koskisen (SKDL) aloite n:o 133 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta, n:o 134 ed. Matilaisen (sd.) ym. aloite n:o 134 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta, n:o 135 ed. Lindqvistin (SKDL) ym. aloite laiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta, ja n:o 136 ed. Matilaisen (sd.) ym. aloite n:o 136 laiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Toivomusaloitteet:

N:o 550 ed. Saarisen (SKDL) ym. aloite n:o 304 eläketurvajärjestelmän yhtenäistämistä, n:o 551 ed. Hyytiäisen (kp.) ym. aloite n:o 305 eläkkeiden, elatusapujen ym. yhtenäisen, joustavan järjestelmän aikaansaamisesta, n:o 559 ed. Ruudun (ml.) ym. aloite n:o 313 toimenpiteistä perhe-eläketurvan toteuttamiseksi, n:o 561 ed. U. Mäkelän (sd.) ym. aloite n:o 315 esityksen antamisesta työ- ja yrittäjäeläkejärjestelmiin liittyvän perhe-eläketurvan järjestämisestä, ja n:o 562 ed. Ryhdän (ml.) ym. aloite n:o 316 toi-

menpiteistä yrittäjäeläkkeiden järjestämiseksi.

Lisäksi on tehty useita laki- ja toivomusalotteita, jotka koskevat mm. kansaneläkelakia, invalidihuoltolakia, sairausvakuutuslakia, avustuskassalakia ja kansakoulunopettajien eläkejärjestelmää.

KONKURSSIPESIEN OSINGONJAOSTA

Eläketurvakeskuksen tutkimustoimiston viime vuonna suorittaman konkurssitutkimuksen loppuosassa on suppeasti käsitelty konkurssipesien osingonjakoa eli sitä, missä määrin varat ovat riittäneet peittämään velkoja. Tarkastelu on tältä osin rajoitettu koskemaan vv. 1959-60 vireillepantuja konkurssesja, ja se on perustunut Tilastollisen päätoimiston ns. konkurssitietolomakkeilla II ja III keräämiin tietoihin. Täsmennykseksi mainittakoon, että lomakkeilla II ilmoittavat tuomioistuimet konkurssipesien velat ja varat sellaisina kuin ne on merkitty pesäluetteluihin. III-lomakkeista selviää lopullinen osingonjako, koska sen ovat velvolliset Tilastolliselle päätoimistolle lähettämään ns. pesän uskotut miehet konkurssipesän loppuselvityksen tapahduttua.

Laskelmien perustaksi olisi ollut sopivinta valita III-lomakkeet, mutta koska niitä ei saada kuin pienestä osasta vuosittain vireillepantuja liikeyrityskonkurssesja, oli tyydyttävä etupäässä II-lomakkeista saatuun informaatioon. Mainittuja II-lomakkeitaakaan ei ollut saapunut kuin keskimäärin neljäosasta vuosittain vireillepantuja konkurssesja.

Vertailuluvuksi valittu osinkoprosentti laskettiin II-lomakkeista siten, että ensin jaettiin yrityskohtaiset osingot velkojen etuoikeusjärjestystä noudattaen. Seuraavaksi yhdistettiin näin saadut osinkoerät velkalajeittain ja verrattiin tätä summaa saman velkalajin kokonaismäärään. Osinkoprosenttia

tarkasteltiin sen jälkeen yritysmuodoittain ja velkalajeittain. Yhtenä luokitusperusteena käytettiin lisäksi konkurssipesien bruttovarojen määrää. Näistä laskelmista on seuraavassa muutama osakeyhtiöitä koskeva esimerkki.

Taulukko 1. V. 1959-60 vireillepannut osakeyhtiökonkurssit. Osinkoprosentit velkalajeittain ja varallisuusluokittain II-lomakkeiden perusteella. Peittävyys n. 25 % vireillepannuista. (Rauenneet ja selvittämättömät puuttuvat.)

Velkalaji	Varallisuusluokka milj. vmk			
	0,0 - 4,0	4,1 - 15,0	15,1 ≤	Kaikki
Pantti	98 %	100 %	86 %	89 %
Vero	29 %	56 %	98 %	48 %
Muu	9 %	39 %	51 %	38 %
Konkursseja kpl	(97)	(27)	(14)	(138)

Edellä olevan taulukon ulkopuolelle jäi siis noin 75 % vireillepannuista osakeyhtiöiden konkurssista. Näistä tiedettiin, että noin 2/3 oli rauennut erityistä, joista tavallisin oli varojen puute. Ulkopuolelle jääneiden mukaanottamiseksi laskelmaan oletettiin tässä, että raukeamisen tai selvitystietojen puuttumisen syynä on kaikilla ollut varattomuus ja, että näillä konkurssiosakeyhtiöillä on ollut likimain yhtäsuuret velat kuin taulukon alimmassa varallisuusluokassa keskimäärin. Panttivelka ei sisältynyt näihin oletuksiin, koska katsottiin, että sen olemassaolo edellyttäisi kiinteistöjen, irtaimistojen tms. varallisuusluokkaa nostavan omaisuuden omistusta.

Tämän lisäksi oli taulukkoa 1 korjattava vielä sillä lisätiedolla, joka voitiin saada niistä konkurssiosakeyhtiöistä, joista oli käytettävissä sekä lomake II (pesäluettelo) että lomake III (loppuselvytys). Näiden tapausten määrä

oli hyvin pieni, vain 21 kpl tarkastelluilta kahdelta vuodelta. Luotettavuutta heikensi lisäksi se, että lopulliset selvityslomakkeet eivät olleet yksikäsitteisesti täytettyjä. Vertailemalla keskenään II- ja III-lomakkeiden tietoja voitiin todeta, että kaikkien velkalajien bruttomäärät pysyivät likimain samoina, kun sen sijaan varat alenivat loppujakoon mennessä noin kolmannekseen II-lomakkeilla ilmoitetuista määristä. Tämä aiheutti voimakasta osinkoprosenttien alenemista varsinkin alimmassa varallisuusluokassa.

Yhdistämällä olettamus selvittämättömien ja rauenneiden varattomuudesta sekä vertailutulokset II- ja III-lomakkeiden välillä saatiin lopullisiksi osinkoprosenttien arvioiksi taulukossa n:o 2 esitetyt luvut.

Taulukko 2. Vuonna 1959-60 vireillepannut osakeyhtiöiden konkurssit. Osinkoprosentit varallisuusluokittain ja velkalajeittain. Arvioihin sisältyvät kaikki vireillepannut. Varat arvioitu kolmannekseen II-lomakkeilla ilmoitetuista määristä. Selvittämättömät ja rauenneet tapaukset (75 %) lisätty alimpaan varallisuusluokkaan.

Velkalaji	Varallisuusluokka milj. vmk			
	0,0 - 4,0	4,1 - 15,0	15,1 ≤	Kaikki
Panttivelka	98 %	100 %	86 %	89 %
Verovelka	3 %	28 %	49 %	7 %
Muu velka	1 %	10 %	13 %	5 %
Konkursseja kpl	(518)	(27)	(14)	(559)

Kuten tämän lehden edellisessä numerossa jo mainittiin, voivat asiasta kiinnostuneet saada konkurssitutkimusta koskevan monisteen Eläketurvakeskuksesta.

MIELIPIDETUTKIMUKSEN EDISTYMINEN

Tämän lehden viime vuoden numerossa 3 selostettiin Eläketurvakeskuksen suunnitelmia työeläkejärjestelmää koskevan mielipidetutkimuksen suorittamiseksi. Tutkimuksen suunnittelutyöhön liittynyt, noin 300 haastattelua käsittänyt koetutkimus tehtiin viime kesänä ja sen antamien kokemusten pohjalta voitiin ryhtyä itse varsinaisen tutkimuksen suorittamiseen.

Tutkimusta varten laadittu haastattelulomake käsitti lopullisessa muodossaan 45 - 54 kysymystä haastateltavan henkilöryhmästä riippuen. Kysymysten avulla pyrittiin selvittämään seuraavia seikkoja:

- 1) Mitä haastateltava tietää työeläkejärjestelmästä yleensä ja sen tärkeimmistä yksityiskohdista.
- 2) Minkä tiedotuskanavien kautta hän pääasiassa on saanut tietonsa sekä mitä tiedotusvälineitä hänen mielestään ensisijassa olisi syytä käyttää työeläkejärjestelmää koskevaa informaatiota levitettäessä.
- 3) Millaiset ovat hänen mielipiteensä eläkejärjestelyistä maassamme nykyisin yleensä ja työeläkejärjestelmän merkityksestä erityisesti.
- 4) Kuinka hän asennoituu niihin taloudellisiin riskeihin, joita vanhuus, työkyvyttömyys tai perhehuoltajan kuolema voivat merkitä, millainen eläketurva hänellä on niiden varalle, ja onko hän lisäksi ryhtynyt oma-kohtaisiin toimenpiteisiin säästämisen tai yksityisten vakuutusten muodossa.

Lisäksi käsitteli osa lomakkeen kysymyksistä haastateltavan henkilötietoja ja työsuhdetta sekä eläkejärjestelyjä hänen työpaikassaan ennen työeläkelakien voimaantuloa ja nykyisin.

Haastateltavat henkilöt valittiin umpimähkäisenä näytteenä työikäisen väestön keskuudesta. Käytännössä tämä tapahtui siten, että Työmarkkinatutkimustoimistolta saatiin käytettäväksi yksi sen jatkuvan työvoimatutkimuksen

alaotoksista vuodelta 1962 ja haastateltavat tapaukset poimittiin tämän joukon ikäluokista 18 - 64 v.. Poiminta tehtiin erikseen ryhmissä kaupunki/maaseutu ja miehet/naiset, jotta nämä saataisiin oikeassa suhteessa edustetuiksi. Kaikkiaan poimittiin näytteeseen 1 296 henkilöä.

Haastattelutyö päästiin aloittamaan joulukuussa 1963 ja sen suorittivat Suomen Gallup Oy:n haastattelijat. 30.1.1964 Gallup lähetti Eläketurvakeskuskelle siihen mennessä kertyneen aineiston. Koska näytteen pohjana ollut Työmarkkinatutkimustoimiston otos oli alunperin poimittu jo 2 vuotta aikaisemmin, oli luonnollista, että kaikkia näytteeseen tulleita henkilöitä ei enää voitu tavoittaa. Yhteensä 112 henkilöä oli kuollut tai oli sairaalassa tai muuttanut pois paikkakunnalta. Jäljelle jääneistä 1 184 tapauksesta oli tammikuun loppuun mennessä haastateltu 978 eli 83 %. Haastattelutyö oli suoritettu 117 eri paikkakunnalla. Tarkasteltaessa haastateltujen henkilöiden jakaantumista paikkakuntatyyppin ja asuinpaikan maantieteellisen sijainnin sekä sukupuolen mukaan verrattuna koko työikäisen väestön vastaavaan jakaantumiseen, voitiin tulosten havaita muilta osin olevan tyydyttäviä, mutta Helsingin ja Turun osuuksien jääneen liian pieniksi, joten näissä kaupungeissa oli työtä vielä jatkettava.

Kokonaisuutena ottaen haastattelutyö sujui varsin hyvin. Haastattelijoiden ilmoitusten mukaan oli haastattelu vaatinut aikaa keskimäärin 40 min., ja haastateltavien suhtautuminen tutkimukseen oli ollut varsin positiivista. Suhtautumisen arvostelemiseksi oli haastatteliijoille annettu neljä vaihtoehtoa käsittävä asteikko 1) erittäin myönteinen, 2) jokseenkin myönteinen, 3) hieman vastahakoinen ja 4) täysin vastahakoinen. Noin 90 % vastaavista oli suhtautunut myönteisesti ja vain 2 % täysin vastahakoisesti. Mielenkiintoinen havainto on, että miehet olivat olleet helpompia haastateltavia kuin naiset. Heidän joukossaan oli erittäin myönteisiä tapauksia 64 % vastaavan luvun ollessa naisilla 50 %. Täysin vastahakoisia oli miehistä 0,7 % ja naisista 3,1 %. Mainittakoon vielä, että kokonaan haastattelusta kieltäytyneitä oli tammikuun loppuun mennessä tavattu kaikkiaan vain 24 henkilöä eli noin 2 % tapausten kokonaismäärästä.

Kerätyn aineiston käsittely on parhaillaan käynnissä, ja tämän lehden seuraavaan numeroon saataneen jo ainakin joitakin tietoja tutkimuksen tuloksista.

MA

TYÖELÄKEKASSOJEN SIOITUSTOIMINTA

LEL:n 11 §:n mukaan on kunkin työeläkekassan varat sijoitettava ensisijaisesti alan tuotannollisiin tarkoituksiin. "Alan tuotannolliset tarkoitukset" tulkitaan siten, että ensisijaisina sijoituskohteina pidetään kunkin työeläkekassan toimipiiriin kuuluvalle työnantajalle itselleen myönnettävien lainojen ohella sijoituskohteita, joilla edistetään kunkin kassan piiriin kuuluvaa liiketoimintaa ja lisätään ko. alan työllisyyttä. Kunnat, kuntainliitot, kaupungit ja kauppalat sekä valtio ovat rinnastetut lainansaajina muihin työnantajiin. Tähän saakka kaikki kassat ovat sijoittaneet varojaan yksinomaan oman alansa piiriin.

Lainoja on em. johtuen yleensä myönnetty ainoastaan niille, jotka ovat suorittaneet LEL-vakuutusmaksuja. Jos kassojen toimintapiiriin kuuluvien työnantajien taholta on esiintynyt lainojen kysyntää enemmän kuin mitä on voitu myöntää, on lainoja jaettaessa otettu huomioon lainoja anoneen työnantajan suorittama vakuutusmaksujen summa.

Lainat on sidottu 50 %:sesti elinkustannusindeksiin. Keskimääräinen korko on ollut 7 %.

Lainojen vakuudeksi hyväksytään sosiaaliministeriön antamien ohjeiden mukaisesti ainoastaan vakuutusyhtiölain 47 §:n 1 - 4 kohdissa mainitut vakuudet.

Varoja oli 31.12.1963 sijoitettuna kaikkiaan 58.612.487 markkaa, ja lainojen lukumäärä oli 691 kappaletta. Sijoitetut varat olivat 82,5 % kertyneistä vakuutusmaksutuloista.

MUUALLA TUTKITTUA

Tutkimus vanhusten asunto-oloista kaupungeissa ja kauppaloissa vuonna 1962

Lokakuussa 1963 julkaisi Sosiaalinen tutkimustoimisto syyskuussa 1962 suoritetun, yli 65-vuotiaitten henkilöiden asunto-oloja kaupungeissa ja kauppaloissa koskevan tutkimuksen tulokset.

Tutkimus kohdistui vain kotonaan asuviin vanhuksiin ja se suoritettiin kaksasteista otantaa käyttäen 18 kaupungissa ja kauppalassa, missä kuntien sosiaalihuollon työntekijät haastattelivat 1 822 vanhusta.

Tutkimuksessa tehtiin selkoa vanhusten asuntojen koosta, varusteista, kunnosta, sopivuudesta sekä asumisväljyydestä. Yli puolet vanhuksista asui omistamassaan tai ruokakunnan jäsenen omistamassa asunnossa. Haastatelluista noin 1/3 asuin yksin, 1/3 puolisonsa kanssa ja 1/3 lastensa luona. Noin 75 %:lla vanhuksista oli oma huone käytössään. Vanhusten ongelmana ei ilmeisesti voidakaan pitää liian suurta asumistiheyttä vaan pikemminkin asuntojen soveltumattomuutta nimenomaan vanhusten asuttaviksi. Tosin tutkittujen vanhusten asunnot olivat varustetasoltaan keskimääräistä kaupunkien ja kauppaloitten asuntokantaa hieman parempia, mutta kun otetaan huomioon heidän alentunut suoriutumiskykynsä, ei niitä voitu pitää heidän kohdallaan tyydyttävänä kuin suunnilleen joka toisessa tapauksessa. Tavallisimpina haittoina vanhusten asunnoissa olivat portaat tai yleensä liikuntavaikeudet. Viidennes haastatelluista joko pystyi vaikeuksin tai ei pystynyt lainkaan kulkemaan portaissa. Muista haitoista mainittakoon mukavuuksien puute, veden ja puiden kanto, kylmyys ja veto.

Haastattelijoiden arvion mukaan lähes 80 % asunnoista oli hyvässä tai kohdallisessa kunnossa, n. 15 % korjausten tarpeessa ja n. 6 % kehoja.

Vanhusten jokapäiväistä suoriutumiskykyä tutkittaessa todettiin, että n. 1 %

heistä oli sokeita ja 0,5 % täysin liikuntakyvyttömiä; 1 % ei selviytynyt pu-
keutumisesta eikä aterioinnista ilman apua.

Avun tarpeessa olevien voitiin todeta yleensä saavan tarpeeksi apua, mutta
n. 6 % sai sitä liian vähän. Suurimman auttajaryhmän muodostivat ne su-
kulaiset, joiden luona vanhus asuu. Ulkopuolista apua vanhuksset saivat käy-
mään tulevilta sukulaisilta, naapureilta, ystäviltä ja palkatusta avusta.

Haastattelijat arvioivat myös sen, minkälainen asunto vanhukselle hänen
terveydentilansa ja suoriutumiskykynsä huomioonottaen olisi paras mahdol-
linen. Arvioitiin, että 53 %:lle oli nykyinen asunto sopiva, runsaasti 25 %
tarvitsisi nykyistä paremman asunnon, noin 14 %:lle sopisi parhaiten asun-
to vanhusten talossa tai asuntolassa, 5 % pitäisi päästä vanhainkotiin ja
1,5 % sairaalaan.

Tutkimuksen tulokset on julkaistu Suomen virallisessa tilastossa, XXXII:
25, sosiaalisia erikoistutkimuksia.

Tutkimus metsätyömiesten ansiotasosta

Metsäntutkimuslaitoksen metsäekonomian tutkimusosasto on sosiaaliminis-
teriön toimeksiannosta suorittanut tutkimuksen metsätyömiesten ansiota-
sosta. Toimeksianto perustui eduskunnan vuonna 1961 lausumaan toivomuk-
seen, että hallitus tutkituttaisi, missä määrin metsä- ja uittotyöntekijäin
ansiotaso on jäänyt jälkeen elinkustannusten noususta ja muilla aloilla mak-
settavista palkoista.

Tutkimuksessa on pyritty

- määrittämään metsätyömiesten keskimääräinen vuositulo ja päiväansio
metsä- ja uittotöissä vv. 1962/63 sekä tuntiansio metsä- ja uittotöissä
v. 1963 ensi puoliskolla

- vertailemaan saatuja tuloksia samojen miesten muissa kuin metsä- ja uittotöissä saamaan päivä- ja tuntiansioon
- vertailemaan metsätyömiesten vuosituloa, päiväansiota ja tuntiansiota toisten työntekijäryhmien vastaaviin ansioihin
- tutkimaan metsätyömiesten reaalisen ansiotason kehitystä ja vertailemaan sitä toisten palkansaajaryhmien reaalisen ansiotason kehitykseen.

Metsätyömiesten ansiotaso vv. 1962-63 on määritetty metsäntutkimuslaitoksen suorittaman otantatutkimuksen perusteella. Muiden työntekijöiden ansiotiedot on saatu Sosiaalisen tutkimustoimiston aineistosta. Metsätyömiesten ja muiden palkansaajien ansiotason kehitystä on tutkittu virallista tilastoa ja sosiaaliministeriön aineistoja käyttäen.

Tutkimuksen tärkeimpinä tuloksina sen suorittajat esittävät seuraavaa:

1. Metsätyömiesten tulo- ja ansiotaso oli vv. 1962/63 alempi kuin metalli- ja puuteollisuuden miespuolisten työntekijöiden ansiotaso.
2. Metsätyömiesten ansiotaso oli likimain sama kuin valtion tie-, rata- yms. työmiesten ansiotaso.
3. Metsätyömiesten ansiotaso oli korkeampi kuin maatalouden työmiesten ansiotaso.
4. Metsätyömiesten tulo- ja ansiotason suhteellinen mataluus johtui mm. seuraavista tekijöistä: a) metsätyövoima on Suomessa valtaosaltaan tilapäistä, b) metsätyön koneellistuminen alkoi vasta 1950-luvun loppupuoliskolla, c) metsätyömiesten koulutuksen järjestelyyn on ryhdytty vasta viime vuosina, d) metsätyömiesten vajaatyöllisyys on yleistä.
5. Metsätyömiesten reaalinen ansiotaso on erittäin suhdanneherkkä.
6. Perinteellisin työmenetelmin työskentelevien hakkuumiesten, "poka- miesten" ja ajomiesten ansiotaso on 1950- ja 1960-luvuilla noussut hitaammin kuin useimpien muiden palkansaajaryhmien ansiotaso.

7. Metsätyömiesten reaalin ansiotaso nousi 1930- ja 1940-luvuilla huomattavasti nopeammin kuin sahateollisuuden työmiesten ansiotaso. 1950- ja 1960-luvuilla se yleiskehitykseltään oli lähimain samanlainen kuin teollisuuden työntekijöiden ansiotason kehitys. Metsätyömiesten reaaliensioissa 1950-luvun loppupuoliskolla tapahtunut voimakas lasku, joka 1960-luvulla kääntyi nousuksi, lienee johtunut suhdannevaihtelun ohessa mm. koneellistumisvaiheen alkuvaikeuksista.

Ennakkotiedot tutkimuksen tuloksista on julkaistu metsäntutkimuslaitoksen "Folia Forestalia"-sarjan n:ossa I, Lauri Heikinheimo: Metsätyömiesten ansiotaso (ennakkoselostus). Tutkimuksen suorittajat huomauttavat, että tämän ennakkoselostuksen tuloksia ja päätelmiä voidaan vielä mahdollisesti joutua tarkistamaan.

SV

ETK:N HORISONTISTA

+

Milloin eläkelaitos eläkeasian käsittelyä varten tai muutoin haluaa Eläketurvakeskukselta tiedot työntekijän työsuhteista, olisi tämä rekisteriottepyyntö aina tehtävä yleiskirjeessä n:o 2/62 mainittuun tapaan työsuhdekorttia käyttäen (lom. ETK n:o 302, johon merkitään työntekijän henkilötiedot ja rekisteriotteen pyynnön tunnus U6). Jos sen sijaan pyydetäessä tiedot kansaneläkeasian ratkaisusta tai lääkärintodistus käyttäen lomaketta ETK n:o 611 (yleiskirje n:o 4/63) samalla halutaan myös saada tiedot työsuhderekisteristä, se voidaan hoitaa tekemällä tätä osoittava merkintä mainit-

tuun lomakkeeseen n:o 611.

+

Esiintyy tapauksia, joissa eläkelaitos tarvitsee eläkeasian käsittelyä varten tiedot sellaisesta työsuhteesta, johon perustuvasta eläketurvasta jokin toinen eläkelaitos on vastuussa ja jota tietoa ei vielä ole Eläketurvakeskuksessa rekisteröity. Näissäkin tapauksissa asiaa voidaan tiedustella Eläketurvakeskuksesta, joka hankkii ja toimittaa tiedot eläkelaitokselle. Pyynnön yhteydessä tulee mainita työntekijän henkilötiedot, työnantaja ja työsuhteesta muutoin tiedossa olevat seikat sekä jos mahdollista myös eläkelaitos, jonka piiriin työsuhde on kuulunut.

+

Eläketurvakeskuksen tutkimustoimistossa on valmistunut eri maiden eläkejärjestelmiä koskeva tutkimus, jonka tulokset on julkaistu viikkosessa nimeltä "Katsaus eräiden maiden eläketurvajärjestelmiin". Siinä on tarkasteltu eläkejärjestelyjen tärkeimpiä piirteitä 14 maan kohdalla, jotka ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Englanti, Belgia, Hollanti, Länsi-Saksa, Sveitsi, Itävalta, Ranska, Puola, Neuvostoliitto ja USA. Asiasta kiinnostuneet voivat tiedustella vihkosta Eläketurvakeskuksesta.

+

UUSIA YLEISKIRJEITÄ

Lehtemme viime numeron ilmestymisen jälkeen on jaettu yleiskirje n:o 18/63. Se koski neljännesvuositietoja TEL-henkilöpiiristä ja TEL-eläkkeen saajista. Kirje lähetettiin joulukuun lopulla TEL:n mukaista toimintaa har-

joittaville eläkelaitoksille.

Yleiskirje n:o 1/64 koski luottovakuutusmaksujen muutoksia. Kirje on jaettu TEL:n mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille.

Yleiskirje n:o 2/64 koski eläkelaitosten keskinäisen vastuun selvittämistä varten tarvittavia tietoja v:ltä 1963 sekä eräitä tilastotietoja samalta vuodelta. Kirje on jaettu kaikille työeläkejärjestelmää toteuttaville eläkelaitoksille.

Yleiskirje n:o 3/64 koski Kansaneläkelaitoksen ja työeläkelaitosten välistä tietoliikettä. Kirje on jaettu järjestelmän kaikille eläkelaitoksille.

Yleiskirje n:o 4/64 koskee avustuskassalain toimeenpanosta annetun asetuksen 23 §:ssä ja eläkesäätiölain 25 §:ssä tarkoitettuja kertomuksia. Yleiskirje on jaettu TEL:n mukaista toimintaa harjoittaville eläkekassoille ja eläkesäätiöille.

UUSI OPASKIRJANEN

Eläketurvakeskuksessa valmistui helmikuussa opaslehtinen työeläkkeen hakemisesta. Sitä on jaettu mm. eläke- ja rahalaitoksille. Opasta, jonka nimi on TYÖELÄKKEEN HAKEMINEN, pyritään toimittamaan niille elimille ja henkilöille, jotka osallistuvat sosiaaliseen toimintaan.

Painos on rajoitettu. Opasta voidaan kuitenkin tiedustella Eläketurvakeskuksesta (rouva Hirvonen, postitus). Lehtinen on toimitettu myös ruotsiksi.

KORTFATTADE SAMMANDRAG UR ARTIKLARNÄ

TERMIN I APL UTGÅR

Lagen om pension för arbetstagare stiftades på sin tid under så stor enighet och därav föranledd hast, att tiden för de praktiska förberedelserna för lagens ikraftträdande blev två-tre gånger kortare än vad som enligt experternas åsikt var önskvärt. Det stora systemets nymodiga maskineri skulle nu uppbyggas nästan från intet inom ett år. Och för arbetsgivarna, som frivilligt åtog sig att bekosta detta sociala framsteg, innebar den nya lagen förutom ökade ekonomiska förpliktelser även bestående nya uppgifter samt inledande åtgärder. Inom två år skulle de tidigare pensionssystemen anpassas efter den nya lagens krav, många ekonomiska faktorer skulle övervägas på nytt, och varje arbetsgivare skulle bestämma sättet för anordnandet av arbetstagarnas pensionsskydd och därvid välja mellan de tre alternativ, som den nya lagen förutsatte. Alla dessa arrangemang bör vara färdiga den sista instundande juni. För arbetstagarna har denna termin inte någon större betydelse, emedan deras rättigheter och förmåner är beroende av en tidigare tidpunkt, och arbetsgivarna kan inte bli fria från sina därmed förknippade skyldigheter. Dagen för denna APL-termins utgång är viktig särskilt för arbetsgivarna och pensionsanstalterna.

För de arbetsgivare, som redan tidigare frivilligt anordnat pensionsskydd för sina arbetstagare, var förpliktelserna enligt APL naturligtvis mindre främmande än för sådana, för vilka allt var nytt och okänt, men det tidigare pensionssystemets anpassning i en ny form har i många fall krävt mycken prövning och grundliga beräkningar. En del har i någon mån dragit nytta av de erfarenheter de vunnit under omregleringstidens lopp, de som träffat sina avgöranden bland de främsta, har av utvecklingens tvång nödgats göra sig dubbelt besvär, enär den i slutet av senaste år genomförda

lagändringen tvingade dem att ändra jämväl redan vidtagna åtgärder. Trots allt hade vid senaste årsskifte ca 90 % av de arbetstagare, som faller under denna lag, redan inrangerats i det pensionskydd APL förutsätter.

Under det kvartal, som begynner den 1 april, kommer enligt beräkning ytterligare 60 000 arbetstagare att falla under APL-skyddet. Antalet nya arbetsgivare kan däremot vara större än under någon annan tremånadersperiod, ty huvuddelen av de "väntande" kan visa sig vara små arbetsgivare, för vilka saken av naturliga skäl i allmänhet är mera främmande än för andra. Undantag finns i båda riktningarna. Vissa stora arbetsgivare har t. ex. haft svårigheter vid förändringen av det tidigare pensionssystemet bl. a. fördenskull, att bibehållandet av tidigare beviljade pensionsförmåner till en del anknöt sig till det först vid slutet av senaste år fullbordade systemet med tilläggsförmåner. Vad de återstående pensionsregleringarnas form beträffar, ger det stora antalet små arbetsgivare anledning att vänta, att största delen av dem kommer att verkställas genom försäkringsbolagen.

På grund av terminens utgång har man redan hunnit förfråga sig om, vad som noggrant taget avses med pensionsregleringens genomförande före utgången av juni. Det har frågats, huruvida måhända beslut av företagets förvaltningsorgan förslår, eller huruvida försäkringsavtalet då bör vara slutet, eller huruvida det kanske fordras, att även arbetstagarförteckningarna då redan är hos pensionsanstalten. Experternas tolkningar har gått ut på, att försäkringsavtalet då bör vara undertecknat eller grundandet av den egna pensionsanstalten befinna sig i inregistreringsskedet vid Pensionskyddscentralen.

Den viktigaste uppgiften under det sista kvartalet är således att väcka alla "sovande". Är de försenade många till antalet och åsamkas de därigenom tråkigheter, är ett sådant tillstånd ingalunda ägnat att öka sympatierna för systemet, även om felet inte ligger i detta. Det är förenligt med alla parterers intressen i arbetspensionssystemet att bispringa vid sakens bekantgörande och iakttagandet av lagens stadganden. Det största arbetet vid

genomförandet ligger redan bakom oss, varför den nämnda "väckelseuppgiften" nu i sista stund kan bli utan nödig effekt, om man inte på alla håll fäster allvarlig uppmärksamhet vid densamma i det gemensamma intressets tecken.

PENSIONSSKYDDETS ALLMÄNNA UTVECKLINGSRIKTNING

Ehuru socialskyddet är organiserat på olika sätt i olika länder, kan man finna mycket tydliga allmänna utvecklingslinjer - man skulle vilja säga modeströmningar - i själva pensionssystemen. Då man på vissa håll velat beteckna arbetspensionssystemets införande i Finland som ett steg bakåt och som en orättvisa samt ansett det innebära så stora orättvisor, att en blixtnabb ändring är av nöden, torde det vara skäl att något klarlägga dessa allmänna linjer i socialskyddets utveckling.

Socialskyddssystemen kan uppdelas i två grupper i enlighet med, huruvida det i landet finns ett enhetligt grundsystem, som omfattar hela befolkningen eller åtminstone huvuddelen av denna, eller alternativt att det i landet finns flera parallella system, som vart för sig omfattar blott en del av befolkningen. Den senare gruppen är numerärt mycket större, men då det till densamma hör länder, där socialskyddssystemet är mycket outvecklat, begränsar vi oss nedan till blott 11 europeiska länder, som tillhör denna senare grupp: Holland, Belgien, Grekland, Luxemburg, Väst-Tyskland, Frankrike, Österrike, Sovjetunionen, Polen, Italien och Tjeckoslovakien. I dessa fanns - med undantag för de två sistnämnda - år 1950 pensionssystem blott för löntagarna. Italien och Tjeckoslovakien hade även parallellsystem för lantbrukarna. Vid ingången av år 1957 hade Holland övergått till enhetssystemet. Till den italienska och tjeckoslovakiska gruppen, således de länder, som hade olika system för löntagare och lantbrukare, hade av de ovannämnda länderna alla anslutit sig utom Österrike, Sovjetunionen och Polen. Vid ingången av år 1964 hade även dessa tre länder förfarit på

samma sätt, varför det i denna grupp ej längre fanns ett enda land med blott ett för löntagarna avsett pensionssystem.

En annan mindre grupp, där ett enhetligt grundsystem för hela befolkningen finnes, bildades år 1950 av följande länder: Nya Zeeland, Kanada, Danmark, Sverige, Norge, England, Finland, U. S. A. och Schweiz. Av dessa hade de 6 förstnämnda ett flat-rate-pensionssystem, medan Finland, U. S. A. och Schweiz hade ett enligt förtjänstnivån graderat pensionssystem. År 1957 hade de tidigare nämnda 6 staterna blivit 8, i det att Holland och Finland övergått till systemet med flat-rate-pension.

Efter år 1957 försiggick en utveckling tillbaka till graderade pensionssystem. Det bildades en ny grupp, där alla hade allmän flat-rate-pension, men därjämte löntagarna och i vissa fall även andra delar av befolkningen en efter förtjänstnivån graderad pension, som utföll utöver denna allmänna flat-rate-pension. Blott Kanada och Nya Zeeland har bibehållit systemet med flat-rate-pension, medan Danmark, Sverige, Norge, Holland, England och Finland övergått eller just håller på att övergå till ett nytt system, där det förutom systemet med flat-rate-pensioner finns ett takpensionssystem. Schweiz och Förenta staterna fortsätter alltså att utveckla sina hela folket omfattande, enligt förtjänstnivån graderade pensionssystem.

Av ovanstående, visserligen mycket schematiska jämförelse framgår tydligt, att utvecklingen i Finland, där man för löntagarna skapat ett enligt förtjänstnivån graderat takpensionssystem, ingalunda innebär ett slags tillfälligt steg bakåt, utan alldeles konsekvent följer den i världen förhärskande utvecklingsriktningen. Som ett slags steg bakåt bör det kanske betraktas, att Finland samtidigt som utvecklingen redan gick mot graderade pensionssystem, övergick till ett system med flat-rate-pensioner. Jag önskar till sist ännu framhålla, att det ovanstående ingalunda avser, att vårt nuvarande pensionssystem vore något slags idealtillstånd. Det bör utvecklas vidare, och man bör söka utsträcka det enligt förtjänstnivån graderade pensionssystemet till att bli så omfattande som möjligt.

DANSKT ARBETSPENSIONSSYSTEM I KRAFT

Folktinget i Danmark godkände den 7. 3. 1964 regeringens proposition med förslag till lag om arbetsmarknadens tilläggspension. Den nya lagen avser att trygga löntagarna en ålderspension, en s.k. tilläggspension utöver folkpensionen. Lagen gäller inte företagare.

Enligt lagen beviljas tilläggspension som ålderspension försäkrad, som fyllt 67 år, och änkepension till försäkrads änka, som fyllt 62 år. Tilläggspensionens storlek är icke beroende av lönens belopp, utan endast den tid, under vilken vederbörande hört till lagens tillämpningsområde inverkar på pensionens belopp. Full pension utgör 2 400 kronor per år, och för att erhålla den fordras till en början 27 års, senare 40 års försäkringstid. För de äldsta åldersklasserna, som tagits med i försäkringen har man kraftigt lindrat den pensionsminskande effekten av saknade försäkringsår.

Försäkringspremien erlägges av arbetstagaren och arbetsgivaren gemensamt så, att 1/3 av premien innehålles från arbetstagarens lön och 2/3 betalas av arbetsgivaren. Premiens storlek är inte beroende av lönen. För en anställd med veckolön och en arbetstid om minst 30 timmar i veckan är försäkringspremien 5.4 kr/vecka, och för en anställd med månadslön och en månatlig arbetstid om minst 130 timmar utgör premien 21.6 kr/månad. Är arbetstiden kortare, är premien hälften av ovan nämnda belopp.

För systemets administration grundas ett centralorgan med en ledning, som består av ett representantskap, en styrelse och en verkställande direktör. Styrelsen och representantskapet är sammansatta av lika många representanter för arbetstagare- och arbetsgivareorganisationerna. Ordförändena är opartiska. Centralorganet sköter administrationen centraliserat.

Lagen träder vad försäkringspremierna beträffar i kraft den 1. 4. 1964, och pensioner börjar utbetalas från den 1. 4. 1965.

OM KAPL-PENSIONER

I tvenne tabeller ges några oppgifter om pensionsärendena, som behandlats i KAPL-arbetspensionskassorna under år 1963. Tabellen med ålders- og sjukdomsgruppering har oppgjorts i samband med den medisinske utredningen av pensionsärendena, varav følger, att den inte fullt överensstämmer med statistiken på utbetalda pensioner.

Særskilt stor oppmärksamhet har i sjukdomsfördelingen væckt den store andel tuberkulosen oppenbarligen har som invaliditetsorsak. Å andra sidan er antalet nervsjukdomar litet i jämførelse med de siffror, som hänför sig till andra slag av ersættninger inom socialförsäkringen.

Den mindre tabellen återfinnes i den finske texten på sidan 9, og den større på sidan 10.

PENSIONSÄMNDENS VERKSAMHET

Till pensionsnämnden har intill utgången av februarimånad innevarande år inkommit 290 besvår. Av dem er 112 anhängige i nämnden.

Pensionsnämnden har i en fråga angående invalidpension intagit den ståndpunkten, at pension kunde beviljas, ehuru sökanden erhållit invaliditetspension enligt folkpensionslagen redan från den 1 januar 1961. Pensionsanstalten hade ansett, at sökanden blivit arbeidsfør förrän lagen om pension för arbetstagare trädde i kraft. Pensionsnämndens beslut, som gavs efter omröstning, grundade sig på, at klaganden trots sin sjukdom utfört sitt förra arbete från september 1961 till maj 1963. Folkpensionsanstalten hade icke indragit invaliditetspensionen, emedan arbetstagaren var så sjuk, at man icke med fog kunde vänta, at han skulle utföra arbete. Pensionsnämnden förordnade, at till honom räknat från den 1 juni 1963 skulle erläggas invalidpension enligt APL.

Det kan dock konstateras, att den slutliga invaliditeten i maj 1963 i detta fall förorsakades av medicinskt sett samma sjukdom, som föranledde invaliditeten redan före APÅ:s ikraftträdande. Genom tillämpning av den till det s.k. sociala invaliditetsbegreppet hörande principen, enligt vilken uppmärksamhet fästes förutom vid medicinska synpunkter även vid alla övriga av fallet framgående omständigheter, kunde man komma till ett för klaganden fördelaktigt slutresultat. Härvid är det av vikt, huruvida klagandens arbetsförmåga ens till en del återvunnits och huru länge han trots sin sjukdom hade arbetat förrän den slutliga invaliditeten inträdde. Det bör likväl konstateras, att det arbete, som utförs under det sjukdomen varat, bör vara fullödigt i den bemärkelsen, att arbetstagaren kan anses ha förmått livnära sig genom sitt arbete.

I allmänhet följer man principen, att om en sjukdom på nytt föranleder invaliditet efter det arbetstagaren under två års tid utan hinder av denna sjukdom varit i stånd att utföra arbete, sjukdomen då ny invaliditet inträder betraktas som en särskild sjukdom för sig, även om den i medicinsk mening borde anses såsom fortsättning på samma sjukdom. Denna princip har även vunnit lagstiftarens godkännande i 20 § 2 mom. sjukförsäkringslagen. Pensionsnämnden har dock icke alltför noggrant hållit sig till den nämnda terminen av två år, utan då invaliditet ånyo inträtt ansett det vara fråga om en skild sjukdom, även om arbetet icke ännu fortgått i två år.

PENSIONSSKYDDSCENTRALENS KREDITFÖRSÄKRING

I följande tabell ges några uppgifter om Pensionskyddscentralens kreditförsäkringsverksamhet. Härtill må nämnas, att de under året inkasserade försäkringspremierna för placeringskreditförsäkringar utgjorde ca 0.60 % av dessa försäkringars försäkringsbestånd. Flertalet placeringskreditförsäkringar eller 81 % av försäkringsbeståndet har beviljats utan kontrahetsrisk.

Endast en liten del av pensionsstiftelserna har ansvarsbrist, som motsvarar ca 10 % av pensionsstiftelsernas hela pensionsansvar. Endast 25 % av kreditförsäkringarna för ansvarsbrist har tagits utan överlåtelse av kontrast säkerhet.

Det sammanräknade försäkringsbeståndet av placeringskreditförsäkringar och kreditförsäkringar för ansvarsbrist uppgår till ca 82 mmk. När det kreditförsäkringsbestånd, enligt uppskattning ca 90 mmk, som föranledes av försäkringsbolagens och pensionskassornas s.k. retroaktiva pensionsansvar samt kreditförsäkringens ansvar för de pensionsförsäkringspremier, som inte kan indrivnas, vilket motsvarar ett försäkringsbestånd på ca 181 mmk, sammanräknas med detta, kan man uppskatta Pensionsskyddscentralens kreditförsäkringsbestånd till inalles ca 350 mmk.

Förändringen av lagen om pension för arbetstagare i slutet av år 1963 och den härtill anslutna förändringen av premiegrunderna vid kreditförsäkring av retroaktivt pensionsansvar föranleder i år en nedgång på ca 38 % i premieinkomsten från denna försäkringsform. Ersättningarna, som grundar sig på hittills inkasserade premier har inte ännu blivit utredda, men torde bli det i slutet av innevarande år. Enligt gjord uppskattning är kreditförsäkringens tillgångar tillfyllest för ersättningarna.

Kreditförsäkringens totala premieinkomst år 1963 var 2.462.000 mk, och vid årets utgång uppgick kreditförsäkringens tillgångar till 2,8 mmk. Tillgångarna har i den mån det med beaktande av en tillräcklig likviditet varit möjligt placerats till produktiva ändamål.

DE FÖR SKÖTSELN AV KREDITFÖRSÄKRINGARNA NÖDIGA UPPGIFTERNA

Kreditförsäkringens försäkringsperiod utgår fem månader efter det försäkringstagarens räkenskapsperiod utgått. Enligt försäkringsvillkoren skall för beräkning av försäkringspremien för följande försäkringsperiod behöv-

liga uppgifter och handlingar tillställas Pensionskyddscentralen inom fyra månader från utgången av försäkringstagarens räkenskapsperiod. Detta gäller både sådana arbetsgivare, som är låntagare, och pensionsstiftelser och -kassor.

De flesta försäkringstagarnas räkenskapsperiod är kalenderåret vilket innebär, att de behövliga uppgifterna bör sändas före utgången av april. Inkommer uppgifterna inte i tid förorsakar detta onödig korrespondens och fördröjningar, vartill man eventuellt blir tvungen att fastställa försäkringspremien enligt uppskattning.

Handlingarna, vilka behövs för fastställandet av den nya försäkringspremien, är uppräknade i försäkringsvillkoren, samt för pensionsstiftelsernas och -kassornas del även i Pensionskyddscentralens cirkulär nr 13/63. Är det fråga endast om placeringskreditförsäkring för lån, behövs avskrift av låntagarens bokslutshandlingar och av revisorernas utlåtande samt av den slutliga debetsedelns talongdel, som sänts på grund av senast verkställd beskattning. Är låntagaren (arbetsgivaren) ej skattskyldig, bör avskrift av den senast inlämnade deklARATIONEN och av sagda debetsedels talong tillställas. - Härtill behövs utdrag ur protokollet, som förts vid bolagsstämma eller motsvarande sammanträde, ur vilket utdrag framkommer beslut om bokslut, ansvarsfrihet samt användning av vinst. Utdraget kan dock sändas även senare än de övriga uppgifterna, efter det sagda sammanträde ägt rum.

Pensionskyddscentralen behöver vidare pensionsanstaltens meddelande om det nya lånebeloppet. Inkommer icke sådant meddelande, förutsättes, att lånets belopp förblir oförändrat.

För att kreditförsäkringarna skulle kunna skötas smidigt önskar Pensionskyddscentralen, att pensionsanstalterna gör sitt bästa för att tillstålla de för fastställandet av den nya försäkringspremien behövliga uppgifterna och handlingarna inom i försäkringsvillkoren utsatt tid.

LAGMOTIONER OM PENSIONER

Bland de motioner, som inlämnats till riksdagen fanns denna gång flera angående pensioner. Vid plenum den 28 februari framlades bl. a. följande motioner i pensionsfrågan, vilka här försetts med föredragningsordningens nummer:

Lagmotioner:

Nr 130 rdm. J. E. Partanens (agr.) m. fl. lagmot. nr 130 med förslag till allmän pensionslag, nr 131 rdm. Kantolas (DFFF) m. fl. lagmot. nr 131 med förslag till lag angående ändring av lagen om pension för arbetstagare, nr 132 rdm. Kantolas (DFFF) m. fl. lagmot. nr 132 med förslag till lag angående ändring av lagen om pension för arbetstagare, nr 133 rdm. L. Koskinens (DFFF) m. fl. lagmot. nr 133 med förslag till lag angående ändring av lagen om pension för arbetstagare, nr 134 rdm. Matilainens (s) m. fl. lagmot. nr 134 med förslag till lag angående ändring av lagen om pension för arbetstagare, nr 135 rdm. Lindqvists (DFFF) m. fl. lagmot. nr 135 med förslag till lag angående ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och nr 136 rdm. Matilainens (s) m. fl. lagmot. nr 136 med förslag till lag angående ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

Hemställningsmotioner:

Nr 550 rdm. Saarinsens (DFFF) m. fl. hemst. mot. nr 304 angående förenhetligande av pensionsskyddssystemet, nr 551 rdm. Hyytiäinens (ffp) m. fl. hemst. mot. nr 305 angående åstadkommande av ett enhetligt, smidigt system för pensioner, underhållsbidrag m. m., nr 559 rdm. Ruutus (agr.) m. fl. hemst. mot. nr 313 angående åtgärder för införande av familjepensionsskydd, nr 561 rdm. Mäkeläs (s) m. fl. hemst. mot. nr 315 angående avlåtande av proposition om reglering av det familjepensionsskydd, som ansluter sig till arbets- och företagarpensionssystemen, och nr 562 rdm. Ryhtäs (agr.) m. fl. hemst. mot. nr 316 angående åtgärder för anordnande av företagarpensioner.

Ytterligare har man framlagt många lag- och hemställningsmotioner, som berör folkpensionslagen, lagen om invalidvård, sjukförsäkringslagen, lagen om understöds-kassor samt folkskollärarnas pensionssystem.

DIVIDENDUTDELNING FRÅN KONKURSBON

I sista avsnittet av den av Pensionsskyddscentralens forskningsbyrå senaste år verkställda konkursundersökningen har dividendutdelningen från konkursbon i korthet behandlats. Materialet utgjordes av Statistiska centralbyråns uppgiftsblanketter II och III om konkurser åren 1959-60. Såsom precisering må nämnas, att domstolarna på blankett II uppger konkursboens skulder och tillgångar i enlighet med konkursstaterna. Dessa blanketter täcker endast ca 25 % av de årligen anhängiggjorda konkurserna. På blankett III uppger boutredningsmännen konkursboens slututdelning. Blott någon enstaka dylik blankett fås per år.

Den som jämförelsetal valda dividendprocenten uträknades först på grund av blankett II sålunda, att varje företags dividend uppdelades med iakttagande av skuldernas prioritetsordning. Därpå sammanslogs de sålunda erhållna dividendbeloppen i enlighet med skuldens art, och denna summa jämfördes med totalbeloppet för samma skuldart. Dividendprocenten granskades därefter enligt skuldens art och företagets form. Som en klassificeringsgrund användes beloppet av konkursboens bruttotillgångar.

Emedan ca 75 % av de årligen anhängiggjorda konkurserna skulle ha fallit utanför de på basen av blankett II uppgjorda beräkningarna, antogs här för deras medtagande, att orsaken till att utredningsuppgifter saknas varit medellöshet och att vid dem hade funnits lika stora skulder som i den lägsta förmögenhetsklassen.

Beträffande några konkursfall kunde både blankett II (konkursstaten) och

blankett III (slututredningen) användas. Genom jämförelse av dem sinsemellan kunde man konstatera, att tillgångarna nedgick till en tredjedel intill slututdelningen, medan skulderna däremot förblev ungefärligen lika stora på de båda blanketterna.

I fråga om de erhållna resultaten hänvisas t.ex. till tabell nr 2 i den finskspråkiga texten.

Såsom i föregående nummer av denna tidskrift redan nämdes, kan av saken intresserade från Pensionsskyddscentralen erhålla duplikat av konkursundersökningen.

EP

FRAMSTEG I OPINIONSUNDERSÖKNINGEN

I denna tidnings nummer 3/63 berättades om planerna på en opinionsundersökning om arbetspensionssystemet. Planerna har nu realiserats så långt, att undersökningens fältarbete s. g. s. slutförts och man har börjat behandla det samlade materialet. Intervjuer gjordes på 117 olika orter med hjälp av Finska Gallup AB:s intervjuare. Intervjuformuläret omfattade 45 - 54 frågor beroende på intervjuobjektets persongrupp. Vid utgången av januari hade intervjuarna returnerat 978 ifyllda formulär, och endast i Helsingfors och Åbo pågick arbetet ännu. Ca 90 % av de intervjuade bidrog gärna till undersökningen, och endast 24 personer avböjde intervjun. I följande nummer publiceras troligen åtminstone några uppgifter om undersökningens resultat.

MA

ARBETSPENSIONS KASSORNAS

PLACERINGSVERKSAMHET

Enligt 11 § KAPL skall envar arbetspensionskassas tillgångar i första hand placeras för produktiva ändamål på vederbörande arbetsområde. De "produktiva ändamålen på arbetsområdet" tolkas sålunda, att placeringsobjekt anses i första hand jämte lån, som beviljas arbetsgivarna själva inom varje arbetspensionskassas verksamhetsområde, vara sådana placeringsobjekt, genom vilka man kan befrämja affärsverksamheten på kassans verksamhetsområde samt öka sysselsättningen i vederbörande bransch. Kommuner, kummunalförbund, städer och staten betraktas som låntagare jämförbara med övriga arbetsgivare. Hittills har kassorna placerat sina tillgångar enbart inom sina egna branscher.

Lån har med anledning av det ovan sagda i allmänhet beviljats enbart dem, som erlagt KAPL-försäkringspremier. Har efterfrågan på lån bland arbetsgivarna inom kassornas verksamhetsområden varit större än vad som kunnat beviljas som lån, har man tagit i beaktande det sammanlagda beloppet av försäkringspremier, den om lån ansökande arbetsgivaren erlagt.

Lånen är bundna till levnadskostnadsindex till 50 %. Den genomsnittliga räntan har varit 7 %.

Som säkerhet för lånen godkännes enligt av socialministeriet meddelade anvisningar endast sådana säkerheter, som uppräknats i 47 § 1 - 4 punkterna lagen om försäkringsbolag.

De placerade tillgångarna uppgick den 31.12.1963 inalles till 58.612.487 mark, och antalet lån var 691. De placerade tillgångarna utgjorde 82,5 % av de influtna försäkringspremierna.

PUBLICERAT ANNORSTÄDES

Socialministeriets byrå för social forskning har offentliggjort resultaten av en undersökning i september 1962 om åldringarnas bostadsförhållanden i städer och köpingar. (Finlands officiella statistik, XXXII: 25, sociala specialundersökningar.)

Förhandsuppgifter om forskningen angående skogsarbetarnas förtjänstnivå har publicerats av Skogsforskningsinstitutet i november 1963. (Lauri Heikinheimo, Skogsforskningsinstitutet: Folia Forestalia I.)

SV

HORISONTEN

+

Önskar pensionsanstalt uppgifter av Pensionsskyddscentralen beträffande arbetstagares arbetsförhållanden, i och för handläggning av pensionsärenden eller för något annat ändamål, måtte dylik anhållan om registerutdrag alltid göras på sätt som framgår ur cirkulär nr 2/62, med tillhjälp av arbetsförhållandekort (blankett ETK nr 302r, vari upptecknas arbetstagarens personuppgifter ävensom kodtecknet U6, betecknande ansökan om registerutdrag). Önskar man däremot, då man anhåller om uppgifter beträffande beslut i folkpensionsärenden eller om läkarintyg, med tillhjälp av blankett ETK nr 611r (cirkulär nr 4/63), samtidigt även erhålla uppgifter ur registret över arbetsförhållanden, kan detta göras genom anteckning om detta önskemål i blankett nr 611r.

+

Det förekommer fall, då pensionsanstalt är i behov av uppgifter, för be-

handling av pensionsärende, om sådant arbetsförhållande, varav utgår pensionskydd, för vilket någon annan pensionsanstalt är ansvarig och varom uppgifter ännu inte inregistrerats i Pensionskyddscentralen. Även i dessa fall kan hänvändelse göras till Pensionskyddscentralen, som införskaffar samt utlämnar uppgifterna till pensionsanstalten. I samband med anhållan bör arbetstagarens personalia, arbetsgivaren ävensom övriga tillbudsstående uppgifter om arbetsförhållandet nämnas. Såvitt möjligt bör även den pensionsanstalt uppges, till vars krets arbetsförhållandet hörde.

+

En utredning om pensionssystemen i olika länder har publicerats av Pensionskyddscentralens forskningsbyrå. Utredningen heter "Katsaus eräiden maiden eläketurvajärjestelmiin", och i den granskas i huvuddrag pensionssystemen i 14 länder, nämligen Finland, Sverige, Norge, Danmark, England, Belgien, Holland, Väst-Tyskland, Schweiz, Österrike, Frankrike, Polen, Sovjetunionen och U.S.A. Intresserade kan förfråga sig om häftet hos Pensionskyddscentralen.

+

NYA CIRKULÄR

Cirkulär nr 17/63 behandlade de registreringsbara tilläggsförmånerna. Det utdelades till de pensionsanstalter, som bedriver verksamhet i enlighet med APL. Till följd av ändringen av APL kommer även cirkuläret att ändras på endel punkter, t. ex. beträffande definitionen av arbetsoförmåga. Pensionsanstalterna erhåller meddelande om dessa ändringar inom en nära framtid.

Cirkulär nr 18/63 berörde kvartalsuppgifter om APL-personkretsen och om APL-pensionärer. Brevet utdelades i slutet av december till de pen-

sionsanstalter, som bedriver verksamhet i enlighet med APL.

Cirkulär nr 1/64 gäller förändringar i kreditförsäkringspremierna, och har utdelats till de pensionsanstalter, vilka bedriver verksamhet enligt APL.

NYA INFORMATIONSBROSCHYRER

I februari blev en informationsbroschyr med anvisningar för ansökan om pension färdig i Pensionsskyddscentralen. Den har utdelats till bl. a. pensionsanstalterna och penninginrättningarna. Broschyren, som heter ANSÖKAN OM ARBETSPENSION, utdelas till sådana organ och personer, som deltar i social verksamhet.

Upplagan är begränsad, men förfrågningar angående broschyren besvaras av fru Hirvonen i Pensionsskyddscentralen.

ELÄKETURVAKESKUS

TIEDONANTOJA

Julkaisija: Eläketurvakeskus, Kalevankatu 6 A, Helsinki

Vastaava toimittaja: Matti Karjalainen

Painopaikka: Eläketurvakeskus
